

Overlegorgaan van HBO-scholen
met een accountancy-opleiding

Voorzitter Landelijke Examens
Post HBO

LANDELIJK EXAMEN
Audit & Assurance
(CEA Eindtermen 2016)

Samenstellers : *De vakcommissie Audit en Assurance*

Datum: 20 juni 2018
Tijd: 13:30 – 16:30 uur

- Dit examen bestaat uit 11 genummerde pagina's inclusief voorblad. Controleer dit!
- Toegestane hulpmiddelen:
 - Handleiding Regelgeving Accountancy vanaf editie 2017
 - WWFT Wettekst + Toelichting
 - Eenvoudige, niet programmeerbare, rekenmachine
- Motiveer steeds uw antwoorden!
Aan onvoldoende gemotiveerde antwoorden worden geen punten toegekend!
- Een indicatie voor de puntenverdeling is als volgt:

Vraag 1	15 punten
Vraag 2	10 punten
Vraag 3	25 punten
Vraag 4	25 punten
Vraag 5	20 punten
Vraag 6	<u>5 punten</u>
Totaal	100 punten

Veel succes!

Culin-Air B.V.

Eindhoven Airport verbindt de innovatieve toptechnologieregio Brainport Eindhoven met de economische en toeristische centra in Europa en de rest van de wereld. Vanaf de tweede luchthaven van Nederland kan naar meer dan 75 bestemmingen worden gevlogen. Het gemak van de passagier staat hierbij centraal en komt tot uiting in de klantbelofte 'Always Easy'. Eindhoven Airport heeft in 2015 toestemming gekregen om zich stapsgewijs te ontwikkelen naar een capaciteit van ruim 6 miljoen passagiers in 2018. Samen met de partnerbedrijven is Eindhoven Airport een van de grotere werkverschaffers in de regio. In 2018 biedt de luchthaven werkgelegenheid voor circa 2.000 medewerkers.

Contract facilitair bedrijf

Eindhoven Airport heeft in februari 2015 voor 5 jaar een contract afgesloten met het facilitair bedrijf 'Take it Easy'. 'Take it Easy' heeft zijn bedrijfsactiviteiten voor Eindhoven Airport ondergebracht in twee werkmaatschappijen Culin-Air BV en Facilit-Air BV. Culin-Air BV is per 1 april 2015 verantwoordelijk voor de restaurants voor de bezoekers van de luchthaven. Culin-Air BV beschikt over twee restaurants op twee locaties op de luchthaven. De kleine locatie bevindt zich in de vertrekhal van het vliegveld. De grote locatie is gelegen boven op de Parkeergarage P2 en is verantwoordelijk voor 70% van de omzet Culin-Air BV.

De directeur en enig aandeelhouder van 'Take it Easy', Ellen Vrolijk, heeft zich in 2014 hard gemaakt voor het binnenhalen van het contract voor catering en integrale facilitaire dienstverlening tegen zeer scherpe prijzen. Haar verwachting is echter dat de lage marge op facilitair gebied ruimschoots gecompenseerd gaat worden door het groeiend aantal passagiers dat gebruik gaat maken van de restaurants. Met name de groeiverwachting van Eindhoven Airport oplopend tot uiteindelijk 6 miljoen passagiers per jaar klonk haar als muziek in de oren.

Herontwikkeling Luchthavengebied

Om tegemoet te komen aan de grotere verwachte toestroom van passagiers is bouwonderneming BAM eind 2015 begonnen met de aanbouw van een nieuwe meerlaagse parkeergarage P3. Het restaurant van Culin-Air BV op P2 ondervindt geen hinder van de bouwactiviteiten. Terwijl Ellen Vrolijk nog na geniet van een feestelijke oud-en-nieuw viering stort op 1 januari 2017, twee weken voor oplevering, de parkeergarage P3 in vanwege een constructiefout in de vloeren. Om het gevaar van verdere instorting te voorkomen moeten parkeergarages P2 en P3 op Eindhoven Airport gesloopt en opnieuw gebouwd worden. Alles overwegende was de keuze voor sloop en nieuwbouw volgens de bouwkundige experts de meest realistische optie. Ook de locatie van Culin-Air BV op P2 is op last van de Gemeente Eindhoven tot verboden gebied verklaard en dus niet meer toegankelijk. Vanwege instortingsgevaar is een gebiedsverbod afgekondigd en moet de inventaris en voorraad van Culin-Air BV op de locatie P2 als verloren worden beschouwd.

BAM is op 2 februari 2017 met de sloopwerkzaamheden begonnen. Met de sloop en de afvoer van het puin waren drie maanden gemoeid. BAM is in mei 2017 gestart met de bouwwerkzaamheden van parkeergarages P2 en P3 en de herbouw van het restaurant op P2. De oplevering is volgens planning 1 juli 2018.

Effect op prognoses

Naar aanleiding van de parkeerplaatsperikelen heeft Eindhoven Airport begin 2017 moeten besluiten om het aantal bestemmingen en dus ook vluchtbewegingen voor 2017 en 2018 drastisch te beperken en de groeiverwachting dientengevolge aan te passen. Eindhoven Airport heeft aangegeven vooralsnog uit te gaan van het scenario dat het aantal passagiers voor 2017 en 2018 terug zal vallen tot maximaal het niveau van 2016. Pas in 2019 wordt weer uitgegaan van een groeiscenario.

Ellen Vrolijk wordt hier niet blij van. In haar businessplan bij de aanbesteding van 2015 was ze uitgegaan van een gestaag groeiende omzet van het restaurant ter compensatie van de (te) scherp geprijsde facilitaire dienstverlening. In 2015 en 2016 kwam haar verwachting redelijk uit en groeide het aantal bezoekers en de omzet van het restaurant in 2016 evenredig met de groei van het aantal passagiers van Eindhoven Airport (+10%). In haar prognoses voor 2017 en 2018 heeft zij destijds deze lijn voortgezet en is zij uitgegaan van een procentuele omzetstijging ter grootte van de geprognoseerde groei door Eindhoven Airport.

Schade en verzekering

Bouwonderneming BAM is naar aanleiding van de uitkomst van een uitgebreid - en in de ogen van Ellen Vrolijk vooral traag verlopend – expert onderzoek eind 2017 door Eindhoven Airport aansprakelijk gesteld voor de constructiefout. BAM heeft zich bij de uitkomst en conclusie van het onderzoek neergelegd.

Culin-Air BV bleek door met name de snelle groei onderverzekerd voor de bedrijfsschade. Ellen is van plan om BAM aansprakelijk te stellen voor het niet gedekte verlies in 2017 en 2018. Zij heeft hiervoor intensief contact gehad met één van haar juridische studievriendjes op de Rotterdamse Zuidas. Deze is na enig vakkundig juridisch getouwtrek begin 2018 tot definitief akkoord gekomen met BAM.

In de schriftelijke vaststellingsovereenkomst tussen Culin-Air BV en BAM is vastgelegd dat BAM 80% van de niet door de verzekeringsmaatschappij uitgekeerde schade zal vergoeden onder de voorwaarde dat de redelijkheid van de door Culin-Air BV opgestelde schadeclaim voor 1 april 2018 is onderzocht door een accountant. Dit in verband met opname van de uitkering in de jaarrekening 2017 van BAM.

Doorkijk Accountants

Ellen Vrolijk vraagt in februari 2018 de huisaccountant van 'Take it Easy', Patricia Doorkijk AA, om de door Ellen in samenspraak met de administrateur van Culin-Air BV opgestelde schadeberekening voor 2017 en 2018 te voorzien van een assurance rapport. Patricia Doorkijk AA is vennoot en samen met haar man Hendrik Doorkijk RA eigenaar van Doorkijk Accountants.

Doorkijk Accountants verzorgt vanaf het begin in 2015 de samenstelling van de jaarrekeningen van de dochtermaatschappijen van 'Take it Easy'. Culin-Air BV is niet wettelijk verplicht de jaarrekening te laten controleren. Het kantoor is tevens belast met het opstellen van het verzekerd belang van 'Take it Easy' ten behoeve van de verzekeringsmaatschappij. De jaarrekening 2017 is door de administrateur van Culin-Air BV in concept opgeleverd.

Bijlagen

Als bijlagen bij deze opgave zijn opgenomen:

- Bijlage 1: Prognose Culin-Air BV
- Bijlage 2: Winst-en-verliesrekeningen Culin-Air BV
- Bijlage 3: Toelichting prognose en Winst- en Verlies rekening
- Bijlage 4: Berekening Schadeclaim BAM
- Bijlage 5: Specificatie van de bedrijfsschade

Vraag 1: (15 punten)

In de praktijk wordt de accountant nog wel eens geconfronteerd met het verschil tussen wat de klant wil en wat de accountant kan (rationaliteit van de opdracht). Laat bij beantwoording van deze vraag de VGBA buiten beschouwing.

- a) Onder regie van welke nadere voorschriften controle- en overige standaarden valt een dergelijke opdracht? (3 punten)
- b) Geeft gemotiveerd aan of Patricia Doorkijk AA in februari 2018 de opdracht kan accepteren. Sta in voorkomend geval stil bij eventuele voorwaarden of voorbehouden die door *Doorkijk Accountants* bij de opdrachtaanvaarding gesteld kunnen worden. (12 punten)

Vraag 2: (10 punten)

Bij aanvaarding van de opdracht ten aanzien van de schadeberekening dienen de VGBA en de bepalingen in de VIO in acht te worden genomen. Geef gemotiveerd aan op welke wijze de fundamentele beginselen uit de VGBA worden bedreigd bij het aanvaarden van deze assurance opdracht.

Vraag 3: (25 punten)

- a) Benoem gemotiveerd de algemene en een viertal specifieke tendenties waar de accountant bij deze assurance opdracht rekening mee dient te houden. (10 punten)
- b) Voer in lijn met de onderkende tendenties een cijferbeoordeling uit op het bijgevoegde cijfermateriaal inclusief de toelichting (bijlagen 1 tot en met 3). Motiveer het antwoord. (15 punten)

Vraag 4: (25 punten)

Geef voor de onderdelen A t/m D van de schadeclaim (zoals opgenomen in bijlage 4):

- De controlerichting die de accountant zal vaststellen (4 punten);
- welke assurance-informatie de accountant op zal vragen ten behoeve van het onderzoek naar de redelijkheid van de hoogte van de ingediende schadeclaim. (8 punten); en
- de werkzaamheden die de accountant verricht naar de redelijkheid van de hoogte van de ingediende schadeclaim. (13 punten)

Facilit-Air BV

Bij Facilit-Air BV is een aantal facilitaire diensten op de luchthaven ondergebracht, waaronder het schoonhouden van de terminal, kantoorpanden en parkeergarages, glasbewassing en gevelreiniging, groenvoorziening buiten en bouwkundige en installatietechnische reinigingswerkzaamheden. Net als Culin-Air BV werkt Facilit-Air BV met een grote flexibele schil (in 2017 circa 85% van de werknemers). Vanuit het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid krijgt Facilit-Air BV over het kalenderjaar 2017 een personeelssubsidie die uitsluitend ter beschikbaar wordt gesteld voor organisaties die door tussenkomst van het uitzendbureau 'Glansrijk' personeel. Het uitzendbureau 'Glansrijk' is door het Centrum voor Werk en Inkomen (CWI) te Eindhoven opgericht speciaal voor het bemiddelen van mensen met achterstand op de arbeidsmarkt. Bij de subsidie voor Facilit-Air BV heeft het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid als specifieke voorwaarden gesteld dat:

- *Het ingehuurd personeel voor Facilit-Air BV volledig afkomstig is van het uitzendbureau 'Glansrijk'.*
- *Het personeel ingehuurd is voor 110% van het minimum loon.*

- *De personeelskosten per maand alleen worden gesubsidieerd voor personeel dat die maand daadwerkelijk en uitsluitend voor facilitair werk bij Facilit-Air BV is ingezet.*

Het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid verlangt na afloop van 2017 van Facilit-Air BV een slotdeclaratie van de subsidiabele personeelskosten voorzien van een assurance rapport van het Accountantskantoor dat ook de jaarrekening van Facilit-Air BV heeft samengesteld. Hendrik Doorkijk RA is binnen Doorkijk Accountants belast met deze bijzondere assurance-opdracht.

Vraag 5: (20 punten)

Bij een deelwaarneming op de inzet van het personeel in de maand september 2017 blijkt dat 32 ingehuurde krachten van Facilit-Air BV ook ingezet zijn als hulp in de keuken bij Culin-Air BV. Bij navraag gaf de teamleider van Facilit-Air BV aan dat hij in augustus 2017 in dienst was gekomen en dat hij - toen een hulpvraag kwam van zijn collega bij Culin-Air BV - zich niet bewust was van de beperking in de subsidievoorwaarden.

- a) Geef gemotiveerd aan wat de gevolgen zijn van deze bevinding voor de werkzaamheden en/of het oordeel van de accountant. (10 punten)

Gezien de verklaring van de teamleider van Facilit-Air BV wil Hendrik Doorkijk RA onderzoeken welke ingehuurde krachten in 2017 ook ingezet zijn bij Culin-Air BV. Daartoe heeft hij een opgave per maand gevraagd en gekregen van Glansrijk met de namen en persoonsnummers van alle ingehuurde krachten.

- b) Zal Hendrik Doorkijk RA gebruik maken van steekproeven of data analyse om vast te stellen welke deel van de kosten van ingehuurd personeel in 2017 in aanmerking komt voor de subsidie van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid? Motiveer uw antwoord. Beschrijf hoe de controle wordt opgezet. (10 punten)

Vraag 6: (5 punten)

Bij een periodieke toetsing door de NBA medio 2018 blijkt dat Patricia Doorkijk AA via haar beheermaatschappij sinds 1 juli 2017 voor 25% deelneemt in Facilit-Air BV. Geef een beschouwing over het handelen van Patricia Doorkijk AA in deze situatie. Motiveer in uw antwoord of er in het kader van wet- en regelgeving sprake is van bedreigingen.

Prognose Culin-Air BV
(x € 1.000)

	2015	2016	2017	2018
	€	€	€	€
Netto-omzet	4.550	5.000	5.750	7.000
Kostprijs omzet	<u>1.800</u>	<u>2.000</u>	<u>2.200</u>	<u>2.500</u>
Bruto winst	2.750	3.000	3.550	4.500
Personeelskosten	1.500	1.600	1.700	1.900
Afschrijvingen	150	150	150	150
Huisvestingskosten en huur	200	220	220	220
Kantoorkosten	20	20	20	20
Verkoopkosten	40	30	30	30
Algemene kosten	<u>90</u>	<u>80</u>	<u>70</u>	<u>70</u>
Som der bedrijfskosten	2.000	2.100	2.190	2.390
Bedrijfsresultaat	<u>750</u>	<u>900</u>	<u>1.360</u>	<u>2.110</u>
Financiële baten en lasten	<u>75</u>	<u>75</u>	<u>75</u>	<u>75</u>
Netto resultaat voor belastingen	675	825	1.285	2.035
Belastingen	<u>135</u>	<u>165</u>	<u>257</u>	<u>409</u>
Netto resultaat na belastingen ¹	<u>540</u>	<u>660</u>	<u>1.028</u>	<u>1.626</u>

¹ De cijfers zijn gebaseerd op het door Ellen Vrolijk ten behoeve van de aanbesteding opgestelde bedrijfsplan 2014.

Winst- en verliesrekening (x € 1.000)	2015	2016	concept 2017
	€	€	€
Netto-omzet	3.299	4.842	1.735
Kostprijs van de omzet	<u>1.340</u>	<u>2.034</u>	<u>763</u>
Bruto winst	1.959	2.808	972
Personeelskosten	1.310	1.660	628
Afschrijvingen	135	185	37
Huisvestingskosten en huur	223	297	110
Kantoorkosten	25	29	30
Verkoopkosten	33	38	30
Algemene kosten	<u>60</u>	<u>83</u>	<u>37</u>
Som der bedrijfskosten	1.786	2.292	872
Bedrijfsresultaat	<u>173</u>	<u>516</u>	<u>100</u>
Rentelasten en soortgelijke kosten	<u>60</u>	<u>83</u>	<u>82</u>
Netto resultaat voor belastingen	113	433	18
Belastingen	<u>13</u>	<u>83</u>	<u>5</u>
Netto resultaat na belastingen	<u>100</u>	<u>350</u>	<u>13</u>

Toelichting op prognose en de Winst- en Verliesrekening

Algemeen

Bij de prognose van 2015 is om de cijfers vergelijkbaar te houden met de daaropvolgende jaren geen rekening gehouden met het feit dat de dienstverlening pas op 1 april 2015 is gestart. De prognose 2015 is derhalve gebaseerd op geëxtrapoleerde jaarcijfers, terwijl de realisatiecijfers over 2015 uiteraard betrekking hebben op 9 maanden.

Omzet

Tot april 2015 heeft Eindhoven Airport het restaurant in eigen beheer gehad. Omdat zij zich volledig willen toeleggen op hun kerntaak, is het restaurant en de facilitaire dienstverlening vanaf 1 april 2015 volledig uitbesteed. Ellen Vrolijk heeft de door Eindhoven Airport gerealiseerde omzet in 2014 als uitgangspunt gehanteerd voor 2015. Vanaf 2016 is zij ervan uitgegaan dat de omzet evenredig stijgt met het aantal bezoekers/passagiers van Eindhoven Airport. Eindhoven Airport verwachtte na 2015 de volgende groei over de jaren:

	Passagiers	Vliegbewegingen
2015 realisatie	3,9 mln	29.700
2016 prognose	4,3 mln	32.700
2017 prognose	5 mln	36.400
2018 prognose	6 mln	39.500

Kostprijs omzet

De kostprijs bedraagt gemiddeld 40% van de omzet.

Personeelskosten

In 2015 waren er omgerekend 18 fte in vaste dienst voor in totaal €450.000. Dit is inclusief het loon voor de directeur Ellen Vrolijk. Dit is de vaste basis waar vanuit Culin-Air BV werkt. De aanvulling van het benodigde personeel komt vanuit de zogenaamde flexibele schil (in 2015 circa 70%). De flexibele schil bestaat uit een poule van speciaal voor de Horeca geselecteerde uitzendkrachten van Randstad.

Afschrijvingen

Dit betreft afschrijvingen op specialistische en dus kostbare keukenapparatuur en een geheel nieuw aangeschafte luxe en representatieve inrichting van de gehuurde locaties. Culin-Air BV mikt in haar strategie op zakelijke meetings van innovatieve toptechnologieregio Brainport Eindhoven. Daar maakt Culin-Air BV veel reclame voor (verkoopkosten) in plaatselijke en landelijke media. Met name de grotere locatie boven op de parkeergarage P2 is hier bij uitstek voor geschikt vanwege het prachtig panorama van vertrekkende en aankomende vliegtuigen.

Huisvestingskosten en huur

De beide locaties op het vliegveld worden gehuurd van Eindhoven Airport. De huur staat vast en is gekoppeld aan de dienstverleningstermijn van Culin-Air BV op Eindhoven Airport. De locatie bij de vertrekhal wordt gehuurd voor €60.000 en de locatie bij P2 voor €105.000 per jaar. Het restant betreft energiekosten. Energiekosten zijn voor 80% variabel.

Culin-Air BV is begin 2017 met Eindhoven Airport overeengekomen dat geen huur betaald wordt voor de afgesloten locatie op parkeergarage P2 zolang de locatie nog niet gebruikt kan worden.

Algemene kosten

De algemene kosten zijn voor 60% variabel.

Rente

De rekening courant bij de huisbank bedraagt € 1.500.000 tegen 6% rente op jaarbasis.

Vennootschapsbelasting

Voor de berekening van de vennootschapsbelasting is uitgegaan van 20%

Berekening schadeclaim BAM
(x € 1.000)

	€
A Materiële schade	350
B Bedrijfsschade	3.295
C Overige kosten	<u>120</u>
Totaal schade	<u>3.765</u>
D Af: Uitkeringen Verzekeringsmaatschappij	<u>2.265</u>
Resterende schade niet vergoed door verzekeringsmaatschappij	<u>1.500</u>
Schadeclaim BAM = 80%	<u>1.200</u>

Toelichting op de posten van de schadeclaim

- A De materiële schade betreft de schade aan keukenapparatuur, installaties, inrichting locatie P2, inventaris en voorraden. Deze schade is vastgesteld door de expert van de verzekeringsmaatschappij en vastgelegd in een taxatierapport. De verzekeringsmaatschappij heeft op basis van dit rapport de totale materiele schade uitgekeerd.
- B De berekening van de bedrijfsschade is verder gespecificeerd in bijlage 5. De berekening is, in samenspraak met de huisadvocaat, opgesteld door mevrouw Vrolijk.
- C Dit betreft kosten inzake de schadeclaim voor advocaat, accountant en schade-expert.
- D Dit zijn van de verzekeringsmaatschappij ontvangen schade uitkeringen voor de verzekerde materiële en bedrijfsschade.

Specificatie van de bedrijfsschade
(x € 1.000)

	2017	2018 tot 1 juli	Totaal
Doorgaande kosten	€	€	€
Personeelskosten	628	314	942
Afschrijvingen	150	75	225
Huisvestingskosten	44	22	66
Algemene kosten	42	21	63
Verkoopkosten	30	15	45
Rentelasten	<u>75</u>	<u>38</u>	<u>113</u>
	<u>969</u>	<u>485</u>	<u>1.454</u>
			Totaal
Berekening gederfde winst			€
Prognose 2017			1.028
Prognose 6 maanden 2018			<u>813</u>
			<u>1.841</u>
Recapitulatie bedrijfsschade			€
Doorgaande kosten			1.454
Gederfde winst			1.841
Gerealiseerde resultaat voor belasting 2017 en 2018			<u>- 20</u>
Totale schade			<u>3.275</u>

Uitgangspunten berekening bedrijfsschade

Voor de berekening van de bedrijfsschade (gederfde winst + doorgaande kosten) gelden de volgende uitgangspunten:

- 1 Voor de berekening van de bedrijfsschade zijn de gegevens ontleend aan de bijlage 1 t/m 3
- 2 Als doorgaande kosten zijn meegenomen de werkelijk gemaakte kosten in 2017. Voor 2018 is de realisatie van 2017 voor 50% meegenomen in de bedrijfsschadeclaim.
- 3 De huisvestingskosten, algemene kosten en verkoopkosten zijn alleen voor wat betreft de doorgaande kosten ten laste van de bedrijfsschadeclaim gebracht.
- 4 Het gerealiseerde resultaat is gebaseerd op de concept jaarrekening 2017 en de extrapolatie daarvan naar 2018.